

28 er uskyldig incestdømt

FLERE JUSTISMORD. At 28 mennesker er blitt kjent skyldig i incest og siden er frifunnet, utgjør det mørkeste kapittel i vår rettshistorie siden hekseprosessene på 1600-tallet. Men de er bare toppen av isfjellet. Trolig er mer enn 100 andre uskyldig dømt for incest.

Kronikk

Trygve Lange-Nielsen Høyesterettsadvokat og pensjonert lagmann

Publisert: 17.sep. 2006 00:19 Oppdatert: 19.okt. 2011 20:19

Del

Tweet

E-post

Lagre artikkelen i leselisten

KJENT SKYLDIG - SÅ FRIFUNNET. Etter at Fritz Moen nå er frikjent for begge de drap han ble uskyldig dømt for, vil jeg si noe om en annen kategori av justismord som er begått i Norge. Det er de **28 personer (inkludert to stefedre og en onkel) som i 25 saker i årene 1988-1997 ble kjent skyldig i incest og siden har fått sine saker gjenopptatt og blitt frifunnet.** De fikk fra fire måneder til seks års fengsel og fikk alle sine liv grundig ødelagt. De 28 er et uhyrlig tall. Det innebærer et sammenbrudd for vårt rettssamfunn, en total rettsikkerhetssvikt. At dette har kunnet skje, burde tilsi en forargelse og et engasjement, som langt skulle overgå den meget berettigede forargelse i Moens sak. Allikevel er de 28 bare toppen av isfjellet. Betingelsene for gjenopptagelse er meget strenge, og rettspraksis har vært restriktiv. Mange har forgjeves forsøkt å få sine saker gjenopptatt, og et meget større antall har resignert fordi hovedkravet for gjenopptagelse er at det skaffes til veie et nytt og tungtveiende bevis. Dette vil som oftest ikke være mulig.

Forklaringer trukket.

Jeg har nylig gjort ferdig et manuskript om de 25 gjenopptatte sakene. I tillegg omtaler jeg fem saker hvor påståtte fornærmede tenåringer senere har trukket sine forklaringer tilbake som usanne og en hvor en 19-åring forklaring av politiet ble vurdert som usann, selv om piken ikke gjorde noen innrømmelse. I tre av sakene kom innrømmelsene etter at det var avsagt frifinnelsesdom. Fire saker som står for Gjenopptagelseskommissjonen, ventes avgjort i nær fremtid. Mitt manuskript er en del av en bok om uskyldig dømte ved norske domstoler som har fått sine saker gjenopptatt og blitt frifunnet. Boken antas å utkomme vinteren 2007. Mitt bidrag kan sees som en granskning av dette mørkeste kapittel i vår rettshistorie siden hekseprosessene på 1600-tallet.

Usanne forklaringer.

De 25 sakene faller i to like store grupper når det gjelder gjenopptagelsesgrunn. Den ene omfatter saker hvor uriktige uttalelser fra rettsoppnevnte sakkyndige leger, særlig fra Akerklinikken, var tungtveiende bevis for domfellelse. Dette gjaldt særlig små barn. Den andre gruppen gjelder saker hvor de fornærmede trakk tilbake sine forklaringer fordi de var usanne. Dette gjelder særlig tenåringer og yngre kvinner. Av de 31 sakene var det 14, når man tar med to 12-åring, hvor anklagene var usanne. I 12

annonse

Gi en gave
som vare

6 utgaver
kr 229,-

Bestill nå

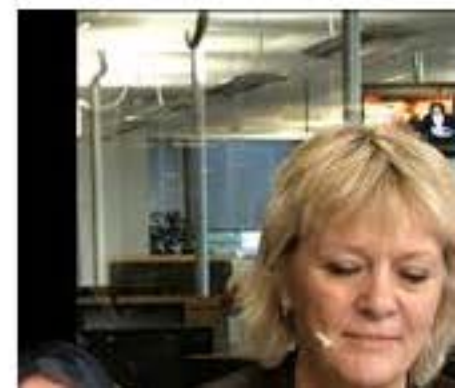

MEST LEST MENING

Frigi hasjen

Høyresiden står for en liberale konsekvensen av forskning

av sakene innrømmet de fornærmede at de hadde løyet sin far i fengsel. Med få unntak gjaldt dette unge mennesker med personlige vanskeligheter og et anstrengt forhold til faren. De uskyldig dømte som ikke var så heldige at det forelå legeuttalelser som kunne konstateres å være uriktige eller at de fornærmede trakk sine beskyldninger tilbake, har det vært umulig å hjelpe fordi det ikke har vært mulig å fremskaffe et nytt viktig bevis. Det må antas at størstedelen av de uskyldig dømte hører til denne kategori.

Preget av misbrukstanke.

Ved de fleste domfellelser gjaldt det saker hvor det forelå samlivsbrudd, og sakene ble satt i gang av engstelige og til dels fiendtlige mødre.

Hjelpeapparatet tok også initiativ, og barnehagene ble oppmuntret til å se etter tegn på seksuelt misbruk. I årene frem til Bjugn-saken i 1994 var vårt samfunn preget av tanken på misbruk av barn. All avvikende oppførsel fra små barn ble oftest tolket som tegn på incest. Barns seksuelle lek var utgangspunktet for tre av de gjenopptatte sakene. Det mest katastrofale var allikevel påvirkningen av de små barna før de ble dommeravhørt, og måten de ble avhørt på av hjelpeapparatets folk, av politiet og under dommeravhør. Psykologene inntok en sentral plass i de fleste av disse sakene og også som "særlig skikket person" til å bistå ved dommeravhøret. Med ett unntak har psykologene gått god for at de små barna var misbrukt, hvilket altså ikke var tilfelle. En stående trossetning blant mange psykologer, som barneombudet også sluttet seg til, var at barn aldri lyver om seksuelle overgrep. Dette utsagnet var en demagogisk avsporing. Man greide å gjøre seg blind for det som det dreide seg om, nemlig små barns påvirkelighet. Ikke i en eneste av de saker jeg har gjennomgått, har en psykolog reist spørsmålet om dette.

Forutsatte misbruk.

Utgangspunktet i de aller fleste dommeravhør jeg har lest, var en forutsetning om at misbruk hadde funnet sted og at det gjaldt å hjelpe barnet til å fortelle om dette. Det var ofte et ensidig press for å få barnet til å innrømme at det var misbrukt og uten at forhørsrettsdommeren grep inn. Noen ganger var dommeren like pågående som dem som foretok avhøret. Om det hadde funnet sted misbruk var sjelden temaet. Kontrollspørsmål som kunne belyst denne muligheten ble som regel ikke stilt. I dag er det vel den alminnelige oppfatning at "små barn er lett påvirkelige, at de svarer lett slik utspøreren ønsker at de skal svare, gir etter for press og har lett for å blande fantasi og virkelighet", som professor Svein Magnussen og førsteamanuensis Geir Overskeid skriver i tidsskriftet Lov og Rett i 1998. Slik avhørene av små barn ble foretatt, er det uten videre klart at deres forklaringer hadde liten eller ingen bevisverdi, men de var tilstrekkelige til å få uskyldige personer dømt i den atmosfære som hersket i den incestfikserte tiden. Hvor mange uskyldig dømte som ikke har hatt noe nytt bevis å påberope seg, kan det være tale om?

Minst 100 uskyldig dømt.

VG fikk gjennom et spesialoppdrag til en ansatt i Statistisk sentralbyrå tall for de dømte og frifunne i incestsaker og saker om utuktig omgang med barn under 14 år. Undersøkelsen bygger på politiets straffesaksregister. For årene 1988-1996 er 280 dømt for incest og 40 frifunnet. For utuktig omgang med barn under 14 år er tallene 1431 dømt og 154 frifunne. Jeg har arbeidet med disse sakene i over seks år. Som en løs antagelse mener jeg at det ikke kan være mindre enn 100 uskyldig incestdømte i tillegg til de 25 sakene. Uskyldig dømte for utuktig omgang med barn under 14 år må være adskillig flere. Uansett er det tale om store mørketall.

Clemet: - Liberal innvandring tillit

Kristin Clemet mener vensinnighet tillit blant befolkningen. Hun er til debatt i «Agenda».

Finn oss på Facebook

Aftenposten media

Liker

Du liker

Du og 15 195 andre liker Aftenposten media

Sosial tilleggsfunksjon for Facebook

MEST DELT PÅ FACEBOOK

- **Brannmann med torden**
Anne Sunde anbefaler dette.
- **Sandberg: Barn «støpes**
barnehage
Bjørn Brennan, Knut Espeland anbefaler dette.
- **Barn "støpes til kopier"**
Hilde Synnøve Lilleskotte anbefaler dette.
- **Professoren brukte tre**
Kjersti Hannah Mindeberg anbefaler dette.
- **H&M stopper produksjon**
Anne Sunde anbefaler dette.

Sosial tilleggsfunksjon for Facebook

MEST KOMMENTERT

- 09:47 Frps snedige presse
- 10:40 Kunnskap(smangel)
- 10:16 Forsvaret selger un

Må leve med uretten.

Og her er det grunnlag for den helt store forargelsen. Vi har et rettssamfunn som synes ute av stand til å forhindre at de mange uskyldig dømte må leve med uretten til de dør. Det hjelper ikke at rettssikkerheten sviktet totalt i den incestfikserte tiden. Uten sammenbruddet i rettssikkerheten den gangen ville et stort antall uskyldig dømte blitt frifunnet. I mange saker ville tiltale ikke vært reist. Hvis

Gjenopptagelseskommisjonen var villig til å se dette vitterlige faktum som en ny omstendighet som kunne gi grunnlag for gjenopptagelse, ville det være bra, men dette er lite sannsynlig. Derimot burde dette vitterlige faktum tillegges vesentlig vekt når kommisjonen vurderer gjenopptagelse i medhold av sekkebestemmelsen i straffeprosesslovens § 392, som gir adgang til gjenopptagelse "når særlige forhold gjør det tvilsomt om dommen er riktig".

15:28 Bedre meny på Aften

21:40 Her er lesernes vel-

08:22 Et bokprosjekt i fri fl

SISTE KOMMENTAR

excellent

meg. Jour
neppe sær
nyansert b
com haure

Lysuly